

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„F. edinstvo je moč.“

EDINOST
Izaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob torekah, četrtekah in sobotah. Zjutraj izdanje izkaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obujno izdanje stane: za jeden mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesce . . . 3.— „ 4.50 za pol leta . . . 5.— „ 9.— za vse leto . . . 18.— „ 18.—
Naročnik je plačevati naprej za sročbe brez priložene naročilne se oprava se ozira.
Poznašična številka se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

Oglasi se računajo po tarifu v petinu; za naslove s dobilimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo ulice Molino picolo št. 3. II. nadst. Narodnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprijo reklama cije so proste poštne.

Častitim našim gg. naročnikom!

Ker velika se večina častitih gg. naročnikov še ni odzvala naši prošnji, da dopišljejo naročnino za tekoče četrtletje, prosimo ponovno, da store, ker drugače bomo prisiljeni ustaviti list.

Upravništvo „Edinosti“.

Sibirska železnica.

(Zvršetek.)

Še jedna okolnost je, radi katere more ta ruska železnica dati novo dobo v zgodovini človeštva, in ta doba utegne biti najvažnejša. Ona prebije kitajski zid, ne morda tisti kitajski zid, ki so ga zgradili Kitajci v varstvo pred Mongoli, ampak zid, ki je delil dosedaj rumeno in belo pleme.

Zadnja sibirski štacija na vratih rumenega naroda, na vratih Kitaja z 400 milijoni duš, Kitaja s tisočletno kulturo svoje; na vratih naroda, ki je postal toli mnogoštevilen in gost, a ki se — jedini še od vseh narodov — od pamtiveka ni premaknil od svojega sedeža! To je velik dogodek, ki more prinesiti nedoglednih posledic. . .

Res je sicer, da so Kitajci sedaj še v mrtvilu, ali oni se morejo prebuditi; a izgled Japoncev nam priča, da tem budistično-kulturnim narodom ne treba celih vekov, ampak le nekoliko let, da se okoristijo ob znanju in menenju Evrope. Tu ne treba, kakor pri nekulturnih narodih, ustvarjati še le nauk iz temelja. Japonci že danes ne zaostajajo več za Evropejci, a Kitajci so bili vsikdar še naprednejši v iztočni kulturi. Kako bo še le, ko se te stotine milijonov rumenega plemena najdejo na sibirskih vratih Evrope! Ali bodo dopuščali, da bo de blago potovalo v ruskih vagonih, a ne marveč tudi njihovi otroci, ki se mečejo sedaj v vodo kakor nepotrebni?

Torej invazija Kitajcev? To ni nikakor, da bi se smejali. Severna Amerika, najsvobodnejša dežela na svetu, jim je zaprla vrata že davno. Tam

se ne sme naseliti nijeden Kitajec. Usuli so se bili tja kakor kobilice, poplavalili Kalifornijo, Chicago, Novi York, kakor perice, sluge, pometači, trgovci, zdravniki, uradniki, delavci, in beli človek se ni mogel upirati njihovi konkurenci, niti je ni mogel razbiti z delom, ampak le se silo. Nu, Kitajci najdejo še vedno načinov, da morejo v Ameriko. razširili so se po vsem južno-azijskem otočju, kjer so vzeli v svoje roke trgovino, promet in obrt. Domači življi se umikajo pred Kitajci v lakoto in bedo. V Avstraliji že ne vedo več, kako bi se jih ubranili. Po nekod je uveden zakon, ki nalaga veliko kazen kapetanu, ki bi izkrcal tam kakoga Kitejca. Kitajec je marljiv in vztrajen, a kar je glavno: on potrebuje malo za svoje ohranjenje. Pest riža, skuhanega v osoljeni vodi, je njegova hrana. Vsled tega more on kjer si bodi nuditi ceneje ročno delo, nego pa beli človek, a poleg tega se odlikuje po natančnosti, ki je velike vrednosti v industriji. Že sedaj je tvornic v iztočni Aziji, ki delajo konkurencijo v Evropi sami. Kitajske in japonske žveplenke in japonski dežniki, solčniki in svila že sedaj pobližajo evropske proizvode na tržiščih Londona, Pariza in Hamburga! A kaj bo še-le, ako na milijone Kitajcev pridere preko Sibirije in poplavi evropske centre, kakor so tako poskušali v Ameriki? Mogli bi doživeti tretje seljenje ljudstev, seljenje rumenega plemena po vseh pravih modernega napredka.

Vprašanje je le, da-li dovoliti to Rusija in Evropa in da-li ne bosti prisiljeni, da zapreti vrata svojim sosedom, kakor sti storili Amerika in Avstralija. To se sicer utegne zgoditi, ali vprašanje je, da-li pojde to tako izpod rok Rusiji, kakor je šlo daljšim prekomorskim deželam? Ali ne bodo morda Kitajci do tedaj narod oborožen in urejen kakor so danes že Japonci? Tudi na to je pomislil perfidni Anglež. On že sedaj uliva topove in oklopnice in izdeluje puške za kitajsko cesarstvo po naročilu Li-Hung-Changa, pripravljaje tako Rusiji iznenadenje, da se z svojo železnico hitro najde

pred oboroženo velevlastjo od 400 milijonov duš. V tem slučaju bi si rumeno pleme delalo pot na Zapad, z orožjem, ki mu je je dal le-tá sam, kakor so tolkli Abesinci Italijane s puškami, ki so jim jih darovali — Italijani!

Ali to so le bolj kombinacije. Vsakako je v Evropi veljavnih politikov in ekonomov, ki v strahu gledajo na rumeno pleme skrajnega iztoka. Rusija je torej se svojo sibirsko železnico tudi na to stran vzela veliko odgovornost na-se pred vsem azijskim ljudstvom. Bodočnost nam pokaže, da-li sibirski železnica zruši angleško in osnuje rusko-slovansko gospodstvo v svetu, ali pa se bo moralo pred ukloniti jedno in drugo pred — tretjim neprijateljem. A kdo bi mogel vedeti to? Vsakako pa bo sibirski železnica največa in najznamenitejša pot, kolikor jih je ustvarilo človeštvo do sedaj. In nekako milo ti je pri srcu — naj že pride pozneje, kar hoče — da so to orjaško delo izveli — Slovani! Po „Crveni Hrvatski“.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 18 avgusta 1897.

Lueger-Vergani-Schönerer. Kakor se nam poroča z Dunaja, je shod krščansko-socijalnih zapu nih mož na Dunaju, kateremu shodu je predsedoval dr. Lueger, izrekel Verganiju popolno zaupanje in sklenil, da se spravi postopanje predsednika razprave o pravdi Vergani contra Schönerer v parlamentu v razgovor. Pri tem sklepu kršč. soc. shoda nam zastaja pero, zakaj? Je-li mogoče, da bi bil postopal sodni predsednik strankarski, gnan po lastni simpatiji ali antipatiji? In, ako se to ni zgodilo, je-li zamogel mož, kakor je dr. Lueger, pritrditi takemu sklepu in se potegniti za čast tovariša, ako bi ta čast ne bila čista? Kakor rečeno, stvar je malce sumljiva, toda počakajmo. Bodoče parlamentarno zasedanje utegne prinesiti jasnosti o stvari.

Nantas je poklical z nova k sebi Germaina ter mu ukazal, naj prosi gospoda Danvilliersa, da pride k njemu, ako je doma. Ko je ostal sam, korakal je gori in dol po sobi, potem, ko je bil dal ukaz, nikogar več ne pustiti k njemu. Polagoma se je povejšala njegova razburjenost. Gotovo ima njegova soproga rendez-vous (snidenje). Morala je zopet ponoviti razmerje z gospodom pl. Fondettom, kateremu je pred šestimi meseci umrla soproga. Gotovo, Nantas si je prepovedal biti ljubosumen; celih deset let se je vestno držal sklenjenih pogojev, osmešiti pa se ni hotel dati. Dejal je, da ne bi nikdar dovolil svoji soprog, da bi odkrila njiju razmerje, kar bi ga izročilo zasmeševanju sveta. In sedaj ga je zapustila njegova moč; čut soproga, ki želi biti samo spoštovan, ga je spravil v zadrego, kakoršne ni čutil niti tedaj, ko je v začetku svoje sreče delal najdrznejše korake.

Tu je ustopila Flavija v promenadni obleki; odložila je samo klobuk in rokavice. Nantas, čegar glas se je tresel, jej je pravil, da bi bil sam prišel k njej, ako bi mu bila sporočila, da se je vrnila domov. Ona pa se je delala kakor klient, kateremu se mudi, in ne da bi sedla, ga je opozorila z obrazom, naj govori hitreje.

„Madame“, je začel on; „nekaj pojasnila je treba med nama... kje ste bili danes zjutraj?“ (Pride še.)

PODLISTEK

Nantas.

ROMAN.

Francoski spisal Z., prevel Minko.

Obledel Nantas ni končal stavka. Hitel je k služkinji mrmraje:

„Oprostite za trenotek, gospod vojvoda...“

Tiho je stavil nekaj vprašanj. Njegova soproga je torej odšla še zjutraj? Ali ni povedala, kam? Služkinja pa ni dala nobenega določenega odgovora, ker je bila premeteno dekle in svoje službe ni hotela spraviti v nevarnost. Konečno se je on zavel smešnega izpraševanja in rekel samo:

„Kadar se vrne moja soproga, naznanite jej, da želim govoriti z njo.“

Osupnjen je stopil vojvoda k oknu, od koder je zrl na dvorišče. Sedaj se je Nantas vrnil k njemu ter se opravičeval. Prišel pa je iz svoje hladnokrvnosti in je le jecljaje govoril, ter nekaterimi nerodnimi opombami spravil vojvodo v začudenje.

„Sedaj sem si vse pokvaril“, ušlo mu je glasno, ko je bil odšel predsednik. „Moja raztresenost me bo stala ministerski portfelj“.

In ostal je nekam ozlovoljen, kar se je mejavalo s pravo raztresenostjo. Priveli so mu več oseb. Neki inženir mu je imel poročati o velikanski koristi, katera bi se dala doseči z gotovim postop-

panjem pri rudnikih. Neki diplomat je govoril z njim o posojilu, katero želi dobiti neka sosednja velesila v Parizu. Cel roj plačanih oseb se je oglašil, katere so mu poročale najvažnejše tekoče zadeve. Konečno je vsprejel nekaj kolegov iz poslanske zbornice, kateri so vsi hvalili njegov govor prejšnjega dne. Sloneči na naslonjalu si je dal tako kaditi, ne da bi spremenil obraza. V sosednji sobi je bilo še vedno čuti žvenket zlata; gibanje, kakor v kaki tovarni, je pretresalo zidovje, kakor bi se vse tu prešteto zlato izdelovalo tudi tu. Treba je bilo samo prijeti za pero in odposlati brzojavke, ki bi nesle evropskim bankam veselje ali strah; Nantas je zamogel podvzati vojno ali jo zabraniti, kakor je posojilo, o katerem se je razgovarjal, odobraval ali zanikal; da, on je imel vse državno gospodarstvo Francoske v roki in kmalu bode vedel, bode li delal za ali proti cesarju. To je triumf, njegova oseba je središče, okrog katerega se suče ves svet. In ta triumf, on se ne veseli njegovega uživanja, kakor se je bil nadejal. Čutil je v sebi neko onemoglost, duh njegov je bival vse kje drugje in pri najmanjšem šum se je prestrašil. Ako je jeden plamen, jeden žarek zadovoljene častihlepnosti hotel stopiti mu v lice, čutil je na jedenkrat, da blede, kakor bi ga od zadej nenadoma zgrabila za tilnik ledena roka.

Dve uri sti minoli in Flavija se še ni vrnila.

V boljše razumevanje bodi ponovljeno tu, da sta si Vergani — jeden prvakov krščansko-socialne stranke na Dunaju in urednik antisemitskega lista „Deutsches Volksblatt“ — ter Schönerer tem huja sovražnika, čim boljša prijatelja sta si bila nekdanj. Schönerer in tovariši so obdžitli Verganija raznih nepoštenih činov. Vergani je tožil, toda porotniki so spoznali tožence nekrivimi in so s tem vsaj moralno obsodili Verganija. Vergani je izvedel posledice: odložil je vsa častna mesta, med temi tudi državnozborni mandat. Vse je bilo rado vedno, kaj poreče krščansko-socialna stranka k tej razsodbi? Ali pahne tudi ona Verganija od sebe, uklonivši se pred verdiktom porotnikov? Krščansko-socialna stranka je ukrenila drugače, kakor smo rekli gori. Nje zaupanje do Verganija je ostalo nespremenjeno. Sedaj pa nastaja vprašanje, jsko važno vprašanje. Naj sodi kdo kakor hoče o političnem mišljenju princa Lichtensteina in Luegerja, toda to se nam vidi izključeno, da bi se ta moža izrekla solidarna z človekom, o katerem sta uverjena, da je zločinec. Kaj takega ne rezicira noben politik. In ako je tako, ako je Vergani pošten, in ako bode izvoljen zopet, potem se pokaže, da-li ni maščevalni Schönerer triumfoval prezgodaj? Mi se nočemo potezati na Verganija, ker smo povsem hladni glede na to razpravo. Ali to že moramo reči, da je v tem procesu Schönerer igral sramotnejšo ulogo nego pa Vergani. Ta poslednji je imel vsaj toliko poguma, da je došel na razpravo, dočim se je Schönerer — ta mož, ki se baje, liki Bismarck, ne boji nikogar — zbal avstrijskih sodnikov in se ni upal priti, dasi soobtoženec, osebno na razpravo.

Predsednik francoske republike v Rusiji. Predsednik republike Francoske, Feliks Faure, dospe v Kronstadt dne 23. t. m., 24. pa v Petrograd. V Petrogradu delajo velike priprave za vsprejem. Ves čas, ko bode Faure bival v Petrograd, stala bode dvojna straža pred francoskim poslaništvom. Predsednika bodo spremljali na tem važnem potovanju minister za vnanje stvari Hanotaux, admiral Gervais — že dobro znan v Rusiji od leta 1896. sem, ko je francosko brodovje obiskalo Kronstadt — in druge odlične osebe. Slavnosti se ne bodo vršile le na dvoru, ampak na vseh koncih in krajih. Razsvetljava Petrograda bode velikanska. V Petrograd pride brez dvoma na tisoče in tisoče gostov. Tjakaj je že došlo tudi kakih tisoč Francozov.

Ni prazna fraza to, ako rečemo, da sedaj so zopet vse oči obrnjene v Petrograd. Še bolj nestrpnost menda, nego prijatelji francosko-ruske zveze, čakajo predstojajočih petrogradskih slavnosti nasprotniki imenovane zveze. Umevno je to. Le jedna sama beseda iz ust carja Nikolaja o sedanjih odnošajih Rusije do Francoske more do tal porušiti vse sladke sanje, ki so jih toli divno slikali nemški listi o vseh potovanjih cesarja Viljelma v Petrograd. Ako se spregovori taka beseda, ki bode pričala svetu, da so trdne, neporušne vezi, ki spajajo Francosko in Rusijo, potem bode to zopet nov udarec samoljubju Nemčije. Naravno je torej, da postajajo tem nervoznejši v Nemčiji, čim bolj se bliža prihod predsednika republike na ruska tla.

Dvoboj v Versaillesu in italijansko komedijsko. Kakor smo že poročali, napovedal je grof Turinski, nečak italijanskega kralja, dvoboj princu Henriku Orleanskemu, ker je le-ta poslednji očital ujetim častnikom italijanske vojske na Menelikovem dvoru, da so se udeležili slavlja abesinske zmage nad Italijani.

Dvoboj se je izvršil v Versaillesu v nedeljo 15. t. m. ob 4. zjutraj in sicer se zmago grofa Turinskega, kateri je udaril francoskega princa s sabljo po trebuhu in ga ranil izdatno.

To je bil slučaj, kakoršen se lahko pripeti na dvobojih in nikakor ni dokaz junaštva — italijanske vojske.

Ko pa je prinesel rimski list „Messagero“ prvi poročilo o tej „zmagi“, zavlada je v Rimu pravcata bakanalija. Ljudje so se veselili kakor pijani nad zmago italijanskega dvobojevnika in poročilo se je razprodalo v 256.000 iztisih.

Zdaj pa nastaja vprašanje, zakaj so se veselili Italijani izida dvoboja? Je-li morda isti opral vojno čast Italije? Li smatrajo Italijani ta izid za nekako kaznen princu, da se je predrznil črniti italijanske častnike kakor nevredne voja-

škega stanu? To bi bilo opravičeno, da je dokazano, da se italijanski častniki zares niso udeležili tega slavlja, kar res ne bi bilo v čast italijanski vojski. Dokler ni dokazano to, se nikakor še ne sme obsojati Orleanovega postopanja, to tem manj, ker nam italijanska vojska v Abesiniji nikakor ni zbudila posebnega spoštovanja s svojimi vojnimi čini in v tem slučaju je krik veselja v Rimu namenjen svrhi, da se prekriči zares omdeljevana italijanska vest. Vzemimo pa, da ima grof Turinski prav, da je branil čast laških oficirjev v Abesiniji in da je slučajno ranil v trebuh Orleansa, ali sme italijansko ljudstvo že kričati zmage pijano zaradi tega — slučaja? To Italiji ni v nobeno čast! Vse kaj drugega bi bilo, da se je izvršil — — — italijansko-abesinski dvoboj častno za vso Italijo! V tistem slučaju bi bili smeli kričati veselja pijani Italijani in trobiti na trobente svojih „band“ zmagoslavno pesem. A tega veselja jim niso pripravili zajčje-junaški njihovi vojaki in v nadomestilo tega oddahnili so se sedaj ob slučaju dvoboja med dvema človekoma. No, Italijan mora imeti vedno kaj gradiva za svoje komedijsko, in ako ni vojnih zmag, pa mora zadostovati mahljaj jedne italijanske sablje po trebuhu francoskega princa. Za komedijante je tudi to nekaj, je tudi to dovolj! No, in sedaj bodo italijanski in italijanski listi na dolgo in široko pisali o zmagi Italije nad Francijo, morda celo o zmagi trozveze nad Francijo, isto Francijo, katera je bila zadala tako hud finančni udarec sestradani Italiji; isto Francijo, ki je predrzna dovolj, da se brati z Rusijo, s tisto Rusijo, katere kar nič ne ljubi knez Bismarck in njegovi prijatelji in — in — kombinacij ne bode ne konca ne kraja. Konec in kraj pa je in ostane: — blamaža italijanske vojske v Abesiniji! Basta!

Različne vesti.

Predvečer rojstnega dne našega presvetlega cesarja se je slavil običajnim obhodom po mestu. Društva: „Dejalsko podporno društvo“ (z zastavo), veterani (z zastavo in gobo), „Unione operai“ (z zastavo in godbo) so se zbrala na dvorišču vojašnice, od koder so odkorakala v sprevedu in ob svitu bengaličnih ognjev. Ob sviranju treh godb se je premikal spreved do pomorskega okrajnega poveljstva in od tam pred namesništvo. Na obeh mestih so svirale godbe, a na parniku „Stadion“ so prižigali umetalne ognje in spuščali rakete. Tudi druge ladije v pristanišču so bile razsvetljene. Razsvetljena so bila tudi nekatera poslopja. Pred obhodom društev se je vršil obhod vojaške godbe.

Lepo razsvitljen je bil siromašnejši del mesta okolo sv. Jakoba in na Reni, kar je še posebno poudarjalo kontrast s temo, ki je vladala po oknih na Corsu, po oknih hiš tržaških mestnih mogotcev! Ob tej razsvitljavi bi človek lahko napisal jako zanimivih in poučnih refleksij ozirom na vprašanje, kje da ima avstrijska misel v Trstu svojo glavno zaslombo in kje je — nima!

Tudi v Rojnu in v Škednju so priredila naša slovenska društva slavnostne sprevede. O teh slavnostih pričakujemo podrobnejega poročila.

Pomembno imenovanje. Govori se — tako nam poročajo iz Gorice — da bode na mesto pokojnega kanonika-děkana Mercine imenovan mestni katehet Tomsig. Že po načinu, kakor podpisuje svoje slovensko ime, moramo soditi, da je mož odločen — Italijan. In to je res z dejanji dokazal že večkrat. Ta služba nese na leto 1900 gld. in je III. na vrsti za škofom. Tudi to imenovanje je jako poučno za našo — slovensko duhovščino. Kajti kaže jej prav plastično, kdo je oni jedini, ki ima korist od tiste narodne popustljivosti in prijenljivosti, ki naj bi vladala — ne tudi na italijanski strani, tega Bog ne daj! — ampak le na slovenski.

O glavni skupščini družbe sv. Cirila in Metoda spregovorimo nekoliko obširneje, ko dobimo v roke poročilo družbinega tajnika in blagajnika. Za sedaj beležimo le, da je imela družba v minolem šolskem letu 17.110 gld. 23 nvč. dohodkov, stroškov pa 20.634 gld. 57 nvč. Primanjalo je torej 3524 gld. 34 nvč., ki so se pokrili s preostankom iz l. 1895. V blagajni je ostalo 3053 gld. 35 nvč.

Jedno vprašanje na Ljubljanski občinski zastop. Ker piše graška „Tagespost“, ta patentovana

sovražnica slovenskega naroda in je tudi „Triester Zeitung“ reproducirala dotično notico, da je napredak Ljubljane po velikem delu zahvaliti „kranjski stavbinski družbi“, katera namerava napraviti v Ljubljani tudi električni tramvaj, si usojam najljudnejše staviti do ljubljanskega občinskega zastopa vprašanje, da-li je to res, da je za povzdigo Ljubljane storila takó veliko kranjski stavbinski občinski zastop? Ker ni izključeno, da nam bodo Nemci v bodočem v jednomer polnili ušesa z baharijami, da so le oni storili za Ljubljano vse, a prav ničesar Slovenci sami, bi si dovolil še nadaljnje vprašanje, da-li je razumno, da se dopušča tej družbi šopiriti se z električnim tramvajem po Ljubljani, ali ne? To, kar stori Nemec med nami, se napihava za nebo visoko, a kar storimo mi sami, se tlači do neznatnosti k tlom, samo da „svet“ sliši, koliko so vredni naši Nemci, in kako malo smo vredni Slovenci sami.

Naj mi blagovoll odgovoriti na to ponižno vprašanje slovenski ljubljanski občinski zastop. Redovno na Ljubljani.

Nemške laži. Te dni se polna vsa nemška glasila samih lažij! Značilno pa je, da z nemško-nacionalnimi in nemško-liberalnimi listi v najlepšem soglasju — lažijo tudi oficijozni listi. Tako smo čitali danes v „Reichswehr“ opis v živih barvah, kako barbarično so na Ljubljanskem kolodvoru napadli Súdmarkovce. Psovali da so jih najgršimi sramotilkami in orožniki da so morali razgnati izgrednike. Glasoviti Celjski Rakusch da je dobil celó pretilno pismo, priposlano mu v kazino.

Iz slovenskih listov pa posnemamo, da vseh takozvanih slovenskih demonstrantov na ljubljanskem kolodvoru je bilo le vsega vkup kakih 15; (vsi drugi, kar je bilo občinstva na kolodvoru, so bili potniki) in da se je ves izgred omejil na to, da so parkirali zakričali „živio“. Orožniki pa že zato niso mogli razgnati nikogar, ker — jih ni bilo. Tudi gosp. Rakusch ni mogel dobiti pretilnega pisma, ker nikdo niti slutil ni, da je ravno on med Súdmarkovci. Vse je torej zlagano od konca do kraja in le s tem jednim namenom, da bi varali razmer ne poznajočo javnosti, in je hujskali zoper Slovence. —

Sicer pa Celje ni ravno tako daleč od Ljubljane in ne bi bilo posebno čudo, ako bi celjsko barbarstvo odmevalo do Ljubljane. Ali ne vedo nemška gospoda, da slabi izgledi kvarijo dobre odnošaje? Res, v to je trebalo miroljubnosti, npravnstvenosti in — civilizacije ljudstva slovenskega, da se celjski običaji niso proselili v Ljubljano. Pa še nekaj je pripomoglo k temu, — in v tem je oistro izražena razlika med Celjem in Ljubljano — namreč: ljubljanski redarji skrbje za red, celjske pa morajo zapirati orožniki!!!

Umestna reminiscencija. V svojem slavnostnem članku povodom rojstnega dne Njegovega Veličanstva našega cesarja in kralja se spominja uradna „Wiener Abendpost“ onih besed, ki jih je spregovoril mladi cesar Fran Josip kmalo potem, ko je zasel prestol: „Naj moji narodi govore ta ali oni jezik, jaz jim zaupam, da se vsi skazejo zveste sinove svoje domovine“.

Te divne besede, — kaj je lepšega, častnejega za podanika, nego zaupanje od strani vladarja? — nas silijo do raznih razmišljanj. Nekoliko tacih razmišljanj hočemo napisati, čim nam bode to dopuščal prostor.

Mestni svet tržaški bode imel necoj 19. t. m. ob 7. uri zvečer javno sejo s sledečim vspreedom: 1. poročilo in predlogi magistrata glede ukrepov med pekovskim štrajkom, kako preskrbeti mesto s kruhom; 2. poročilo odseka za vojaške zadeve glede razširjenja domobranske vojašnice in preskrbljevanja iste z vodo; 3. volitev jednega člana v odsek za vojaške zadeve in javno varnost; 4. prošnja za dovoljenje naknadnega kredita za naučne svrhe. — K drugi točki dnevnega vprašanja je predloženo tiskano utemeljevalno poročilo. Konečni predlogi tega poročila se glase: a) mestni svet odobri že z odlokom od 6. marca 1897 št. 2773—754 odobreni načrt domobranskega ministerstva glede povekšanja občini pripadajoče ces. kr. domobranske vojašnice s troški v znesku 140.000 gld., b) mestni svet odobri od mestnega stavbinskega urada predlagani načrt za ustanovitev jedne

vodne postaje na zemljišču kat. 827 v Rocola se stroški v znesku 9600 gl. in letnimi upravnimi troški 800 gl., c) municipalni delegaciji se poverja izvršitev predstojalnih odlokov.

Ali ni tudi to bojkot? Na sledeče vprašanje prosimo odgovora od strani slavnega državnega pravdnštva v Gorici: V Pulju je umrl neki Slovenec. Njegovi sorodniki so hoteli dati tiskati slovenske osmrtnice v Martinoličevi tiskarni, a slednji jih ni hotel prevzeti v tisek. Šli so torej v drugo tiskarno nekega Rovinjca; ta je osmrtnice tiskal po naročilu. Da ne bi to bil nikoli storil! Sedaj ga namreč napadajo vsi laški časopisi Primorja in hujskajo proti njemu. Ker je znano, da slično pisanje v Gorici ni dovoljeno, posebno nam proti našim hudim nasprotnikom, se nam čudno dozdeva, da druga državna pravdnštva na Primorskem, posebno rovinjsko in tržaško, take „hujskarije“ dovoljujeta, naša gospodarska borba pa se zabranjuje! Mari nismo vsi enaki pod istim paragrafom kazenskega zakonika?

„Primorec“.

Smešna dogodba na furlanski železnici. — Neki popotnik, kateri je imel srečo voziti se tudi po tej slavno-znani železnici, piše „Primorcu“: „Dne 10. t. m. predpoludne sem se napotil proti Červinjanu s furlansko železnico. Dospel v Villo Vicentino, sem bil očevidec divnega prizora, kateri ne ostane v spominu samo meni, ampak gotovo tudi vsem popotnikom. V hipu, ko je imel odriniti vlak, spoprijel se je neki kolesar s postajevo in ga začel obdelavati tako, da je postajevo moral bežati. Lovila sta se nekaj časa. Vsi popotniki so začudeno gledali to igro in si je niso mogli raztolmačiti. Le to so dobro vedeli, da so morali vsled tega čakati, kajti vlak ne sme odriniti brez povelja postajevo, kateri pa se je mejtem moral skrivati pred svojim zasledovalcem. Še-le, ko se je reč zasukala drugače, smo odrinili s kolesarjem naprej. Pozneje sem izvedel, da oni kolesar je bil tudi postajevo in po vrhu še celó upravitelj iste črte. Zatrjevali so mi, da je ta gospod že dobro znan radi svojega čudnega postopanja. Jaz vprašam: Ali se kaj takšnega sme dogajati pred očmi popotnikov? Ali gospoda nista mogla drugače uravnati svoje reči?

Odkrita beseda. Prejeli smo in objavljamo: V jutranjem izdanku od dne 14. t. m. priobčila je cenjena „Edinost“ dopis iz Brkinskih hribov, da bo namreč tam poročal veleč. gosp. državni poslanec Ant. Gregorčič, ter da bi se ob tej priliki povabilo kako društvo iz Trsta ali okolice. Stvar sama na sebi je hvale vredna, ali gospod dopisnik pač ni pomislil, da smo pri nas le preveč oddaljeni od sveta in da taka veselica ni mogoča. Gosp. državni poslanec pride poslušat želje „nezavednega in zaostalega ljudstva“, da bi mu mogel kaj pomagati, ne pa na veselico. Dalje naj bi posp. dopisnik pomislil, da za „narodno veselico“ Brkin nima zaslisa, saj še ne ve, kaj je to. In — odkrito rečeno — kam pa naj se spravi ljudi, ki bi prišli semkaj gori? Prostora ni nikjer, potrežbe nikake; ali naj pridejo izobraženi ljudje na brkinski borjač? Pa ko bi se bil borjač! Naj se mi ne zameri, kakor bi bil sovražnik narodnih veselice; gospoda v Trstu in okolici me poznajo, da sem se jih rad udeleževal, ali narodna veselica tu gori — ni mogoča.

Mi bomo z veseljem poslušali gospoda poslance in ga prosili pomoči za naše kraje in tega smo potrebni. Kadar pa bomo dovolj izobraženi, mogli bomo prirediti tudi veselico, ali do tega je še daleč.

Da bi se morda ne delalo krivega koga družega za te vrstice, podpišem se polnim imenom.

Milan Šašelj.

Na Vatovljah, 16. avgusta 1897.

Glas iz občinstva. Gospod urednik, zopet Vam imam nekaj povedati. Toda veste kaj? Stavim, da ne uganete in vendar znam, da ste že sami mislili o tem. In to je — nedostatek lepega cerkvenega zvonjenja v Trstu. Verujte mi, da meni kakor pravemu kristjanu nekako mučno prihaja k srcu, ko čutim, da je v Trstu tako izginjala vsa poezija in se posušila kakor bujna trava na žgocem solncu.

Vem, da Trst kakor trgovsko mesto nima časa misliti na poezijo in da je onim ušesom, katerih nositelji drže takorekoč javno življenje Trsta na svojih plečih, mnogo milejši žvenket cekinov in

šumenje vrednostnih papirjev, nego pa melodični glas zvonov iz stolpov krščanskih cerkv. Vendar brez ozira na to bi kar nič ne škodilo, — da, v mnogim oziru koristilo bi, ako bi se glasilo več krasnega zvonjenja v našem Trstu. Saj nočem izjeme za Trst, po vseh drugih krščanskih mestih se razlega prelepo zvonjenje ob raznih prilikah, samo pomislite, kako lepo doné zvonovi gori v cesarski stolici avstrijski in kako tudi drugod, kjer vlada — krščanski duh.

Ali naj boče le Trst priča, da tu ne vlada krščanski duh? Ali naj boče Trst priča, da tu zapovedujejo Židje in brezverci. Resnica je, da Židom ni nič do naše vere, do krščanstva in oni bi si nič ne storili iz tega, da se v naših cerkvah napravijo njihove denarne menjalnice.

Ali tako daleč naša krščanska oblast vendar ne sme dopustiti širitve pogubonosnega brezverskega upliva. Kako lepo bi moralo biti, ako bi se, recimo ob večernem mraku, čuli ubrani zvonovi po tržaškem mestu. Zvonovi, oznanjujoči Ave Marijo! In koliko sa sliši zvonjenja sedaj? Skoro nič in še to se vse izgubi v pustem prozaičnem trgovskem ropotu, — nič, ko kamen, vroči prah in slana voda, kamor pogleda človek! Ali ni da bi se posušila duša v človeku v tej strašni puščavi? A le pustite, da se postavi krasna nova cerkev v Trstu — prostora temu je dovolj — pustite, da zazvone mogočni ubrani glasovi v visočini stolpov nove cerkve in videli bode, da se bode izgubljal strupeni upljiv onega „zvonjenja“, ki doni iz grešnih vrst židovskega časopisja.

Da bi hoteli uvaževati ta moj klic merodajni cerkveni krogi v Trstu in bi zbudili se svojo veljavno besedo krasno krščansko zvonjenje v našem mestu, videli bi, da jim bode tržaško ljudstvo iz srca hvaležno na tem, ker z odmevom teh glasov bi se vračala poezija v izsušena srca, kjer vlada zdaj samo glasovi židovskega časopisja.

Za občini Ribenberg in Brje se snuje vzajemno podporne in zavarovalno društvo za slučaj ponesrečenja goveje živine.

Izlet „Slov. pev. društva“ v Vipavo se je vršil ob najlepšem vremenu. Tržaških izletnikov — med istimi tudi nekoliko iz Barkovelj in sv. Križa — je bilo do 80. Pred Vipavskim trgovom je bil lep slavalok. Tu so čakali izletnikov, zbrani pod zastavo: župan gosp. Hrovatin in člani pevskega društva Vipavskega. Gosp. župan je lepimi besedami pozdravil izletnike, na čemer ga je zahvalil predsednik „Slovanskega pevskega društva“, gosp. Fr. Polić. „Slovansko pevsko društvo“ je zapelo „Lepo našo domovino“. Ob glasnih „živio-klicih“ so odkorakali izletniki v vipavski trg in od tu nemudoma k Materi božji v Log, kjer so peli med „darovanjem“. Peli so jako lepo vzhle temu, da so bili utrujeni od dolge vožnje. Toda, pripomniti treba, da so tudi domači pevci kaj lepo peli latinsko mašo.

Popoludne proti 7. uri se je pričel koncert na lepo odličnem dvorišču gospe Uršičeve. Pevci in pevke so izvršili svojo nalogo najčastneje. Najbolj so ugajale — to se umeje ob sebi — toli divno harmonizovane narodne pesmi Hubadove. Občinstvo, katerega je bilo polno vse dvorišče, je bilo kar elektrizovano. Ploskanje je bilo viharo.

Pohvaliti treba tudi oddelek tamburašev „Tržaškega Sokola“, ki je udaral lepo in precizno in je moral ponavljati sleherni komad. Slednjič treba priznati tudi prvaški godbi, da je lepo rešila svojo nalogo.

Izletniki so se okoli polnoči odpeljali iz Vipavskega trga v Trst.

Hrvatska Čitaonica u Kastvu. Spomenuta „Čitaonica“ priredjuje u nedjelju 22. avgusta o. g. u prostorijama „Narodnoga Doma“ u Kastvu zabavu, na koju se cijeni p. n. Gospodstvo Vaše s poštovanom obitelji pozvati. Početak točno u 8 sati na večer. Ulaznina za gospodu 2 krune, a za gospoje i gospojice i krunu. (Dobrovoljni se prinosi primaju za zahvalnošću).

ODBOR.

Zahvala iz Tomaja. Tukajšnji preč. gosp. župnik-dekan Matija Sila blagovolil je podariti tukajšnji šoli za poučevanje v petju mali harmonij, „accordeonette“ imenovan, v vrednosti 32 gl. ter okoli sto knjig razne vsebine, med temi tri letnike „Vrteca“, vse za šolsko knjižnico. Za ta veliki dar izrekata mu podpisanca najsrčnejšo zahvalo. Bog plačaj!

Anton Šonc, predsednik Ant. Benigar, šol. vod.

Zahvala. Častna dolžnost nam je izreči tem potom svojo najprisrčnejšo zahvalo vsem vodstvom in vsem onim posameznikom, kateri so bodisi na katerikoli način pripomogli, da se je slavnost otvoritve „Narodnega doma“ v Celju in blagoslovljenja zastave „Celjskega Sokola“ dne 7. in 8. t. m. izvršila tako častno in nad vse sijajno.

Posebno zahvalo izrekamo še preč. gospodu opatu za daritev sv. maše, blagoslovljenje zastave „Celjskega Sokola“ in spominske plošče v „Nar. domu“, preblagorodnemu gospodu ministerjalnemu svetovalcu Vašiču za radodarno popustitev slavnostnega prostora, kumici velerodni gospej Mariji pl. Berks-Čopovi, slav. „Dramatičnemu društvu“ v Ljubljani, slavnemu pevskemu društvu „Slavec“ v Ljubljani in mešanemu pevskemu zboru iz St. Jurja na j. z. Nadalje se zahvaljujemo slav. pevskemu društvu „Ljubljana“, slavni gradski vatrogasni glasbi iz Zagreba in vsem došlim društvom, posebno pa Ljubljanskemu in Postojnskemu Sokolu, katera sta nam v vsakem oziru svetovala in ustregla ter bratskemu hrvatskemu Sokolu v Zagrebu in „Dušanu Silnemu“ v Belemgradu za podaritev trakov na zastavo.

Preserčna hvala tudi vsem slovenskim damam v Celju in Vojniku za podaritev krasnih trakov, katere ste pripelle na sokolsko zastavo in za to, da ste obsipale došle goste s šopki in vencic.

Vsem skupaj še jedenkrat srčna hvala in bratski „Na zdar“!

V Celju, dne 9. avgusta 1897.

Slavnostni odbor.

Usmiljenje do živali. Iz Tomaževice pri Komunju nam pišejo dne 16. avgusta: Na Krasu imajo zeló grdo navado, da mačke in pse — pa tudi druge domače živali — ako so že stari in bi se jih radi znebili, pomečejo žive v globovnice ali grote, ki se nahajajo povsod pod zemljo. V takem slučaju vržejo pse in mačke v globok propad, kjer uboge živali še več dni preživijo v velikih mukah, lakoti itd. — dokler ne poginejo*) žalostno. — Večkrat se o takem padcu uboga žival hudo poškodeje na telesu; zlomi si noge ali vrat in tako leži in stoka, tamkaj v temni jami, dokler je ne reši smrt iz tega sveta. Dogaja se pa, da se žival, kakor n. pr. mačka, ki se v padcu vlovi [na noge, nič ne poškodeje in v takem slučaju še več časa v globovnici trpi in stoprav petem pogine od lakoti. — Strašno je slišati take v srce segajoče tožne glasove iz votlin in mislim, da ni človek oni, katerega ne gane to tužno cviljenje in javkanje.

Te dni se je pri nas dogodil tak slučaj. — Neki posestnik v naši vasi je imel zvestega psa, ki je vedno hodil za njim. Ako je šel v Trst, prišel je pes kmali za njim. Zaradi tega vrgel je psa živega v globovnico ter odšel v Trst. Psa niso pogrešali doma — misleci, da je šel za gospodarjem v Trst; mimo globovnice hodeči ljudje pa so slišali milo cvilenje, prihajajoče iz jame in takoj se je doznalo, da je to pes, ki leži v jami. Ljudje so obhajali okoli jame, pa nikdo ni mogel pomagati psu, kajti jama je globoka. Tako je bil ubogi pes osem dni in noči v jami brez jedi in pijače. Noč in dan je ubogi pes cvilil in prosil rešitve, a vse zaman. — To je doznala komenska žandarmerija, katero je ukrenila, da se mora pes na kakšen način rešiti neiztrpljivih muk v jami. — Ker se psa ni moglo potegniti iz jame, sklenilo se je, da ga je vstreliti. — In res: prišel je moz s puško; prodrl je nekoliko v jamo, da je mogel videti žival v propadlih in vstrelil jo je. — Tako je bil pes rešen tug in nadlog. — Trdosrčnega posestnika pa je žandarmerija ovadila merodajni oblasti. Mož zasluži res občutljive kazni, kajti, tako se ne ravna z ubogo živalico. — Zapomnite si dobro, Kraševci, to, da, ako se hočete znebiti psa ali mačke, vstrelite jih ali pa dajte jih pokončati na najhitrejši način. To vam nikdo ne bode štel v zlo, a na tak način uboge živali mučiti, da se jih žive v jamo meče, je že nezasišano, surovo, barbarično in zaradi tega tudi kaznjivo. Izgovor, da nimate puške ali smodnika, je ničev in jalov, kajti v vsaki vasi najdeta se puška in smodnik. Taki pojavi, dokazajoči neolikanoost, surovost in hudobno srce, morajo izginiti izmed nas, kajti še Culukafri ne trpinčijo tako svoje živali. Čudom se pa moramo čuditi, da je tako hudobno delo

*) Znan mi je slučaj, da so vrgli v globovnico celó sta-oga živega osla in konja. Pis.

